

**NIEUWE ONTDEKKING BETREFFENDE MARIA MONCRIEF(F)
EN HAAR HUWELIJK in 1737 MET HENDRIK VAN VOORST**

P.J.A. van Voorst Vader

Jan van Voorst (±1740-1793), de V.O.C. schipper en vader van onze stammoeder Johanna Elizabeth van Voorst, die trouwde met Willem Lodewijk Vader, was een zoon van Hendrik van Voorst en Maria Moncrief. Tot dusver wisten wij van dat echtpaar slechts, dat een naamloos kind van Hendrik van Voorst en Maria Moncrief op 16 Mei 1738 in de Grootte Kerk van Veere is begraven. Een naamloos kind, d.w.z. een kind, dat zo kort heeft geleefd, dat het niet aan de doop is toegekomen, waarbij het één of meerdere voornamen zou hebben gekregen. In zo'n geval kan de leeftijd van het kind variëren van enkele uren tot enkele maanden. In mijn artikel over Jan van Voorst in "Verhalen uit 'Vader-land'" concludeerde ik, dat het huwelijk van Jan's ouders ergens tussen Augustus 1736, toen vader Hendrik verhuisde van Bergen op Zoom naar Veere, en geruime tijd voor 1738 gesloten moet zijn.*

Mr. Foskea A.J. van der Ven, verbonden aan de Vakgroep Rechtsgeschiedenis van de R.U. Groningen, vestigt in het tijdschrift ZEELAND, Jrg.. 10, No. 2, blz. 47-56, de aandacht op het feit, dat in Nederland (Kamp Zeist) recht is gesproken door een Schotse rechtbank in het proces tegen twee Libiërs, die ervan verdacht werden een vliegtuig boven het Schotse dorp Lockerbie te hebben opgeblazen. Dat leek menigeen een unieke gebeurtenis. Mevrouw van der Ven merkt echter op, dat in Veere - de stapelplaats van Schotse goederen in de Nederlanden sedert 1541 - eeuwen lang door een Schotse rechtbank recht is gesproken. De tekst van een door haar geciteerd vonnis luidt als volgt:

ZEEUWS ARCHIEF, ARCHIEF GEMEENTE VEERE
DOCUMENTATIE COLLECTIE 273
COURT BOOK, P. 63

*In a Court held in Campveer
30th July 1737 by Charles Stuart*

*ASSESSORS:
Alex Spink of Aberbrothick
Thomas Wilkie of D^o*

Compeard Georg Maul, Mariner of Aberdeen, prepresented that a false scandalous & Mallicious Story had been said & spread upon him, bearing he should have said in a public Comp^a. that he had been guilty of uncleanness with Mary Moncrief before or as much as the man to whom she is now bride. And, being conscious of his own Innocence both as to the fact & the Report, he desired to be admitted to purge himself by solemn Oath. This being considerd together with the pres. circumstances of the said Mary Moncrief, particularly that such a Report might reasonably put a stop to her intended Marriage; He was allowed to purge him self by Oath, which being done he was in the judgement of the Court declared innocent both of the fact & Report.

Wij lezen hier, dat Maria op 30 Juli 1737 bruid was, maar dat de bruiloft gevaar liep niet door te

* Johannes van Voorst, ±1740-1793. In: P.J.A. van Voorst Vader. Verhalen uit 'Vaderland', levensbeschrijvingen en andere historische beschouwingen. Goes, Stichting van Voorst Vader, 2001, pag. 1-19.

gaan wegens een gerucht, dat de matroos Georg Maul gemeenschap met haar zou hebben gehad vóór de bruidegom. De reden, dat hij zo categorisch vaststelt, dat de bruidegom wél intiem met haar is geweest, kan alleen verklaard worden uit de "present circumstances": zwangerschap. Maul laat nu door de Schotse rechtbank vastleggen, dat hij beslist de oorzaak daarvan niet is geweest en ook niet schuldig is aan het verspreiden van het voor haar huwelijk zo gevaarlijke gerucht.

Het huwelijk is, zoals wij weten, inderdaad voltrokken. Dat mogen wij concluderen uit het feit, dat zij in de notariële acte van voorwaarden bij haar tweede huwelijk (1763) met John Rutherford de weduwe wordt genoemd van Hendrik van Voorst. De voltrekking van het eerste huwelijk met Hendrik van Voorst zal waarschijnlijk Augustus 1737 hebben plaats gevonden. Die datum stemt overeen met de sterfdatum, ruim negen maanden later (mei 1738), van het naamloos gebleven kind. Uit het bovenstaande volgt ook, dat Jan tenminste een jaartje later, niet voor 1739, moet zijn geboren. Of zelfs nog geruime tijd later, omdat wij niet weten of Jan ouder of jonger was dan zijn twee zusters. Toen hij op 1 Juni 1793 stierf, was hij dus nog maar 54 jaar, of nog jonger. Diep tragisch voor een man, die vijf gevaarlijke reizen naar Oost Indië en China en terug op zo fortuinlijke wijze had overleefd.